עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הל' ג:
כד ב ג ד מיי' פ"י מהל' כלאים הלכה יב יג טוש"ע י"ד סי' שא סעיף א:
כה ה מיי' פ"ח מהל' בית הבחירה הל"ו:
כו ו מיי' שם הל' י:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' עד כאן לא סליקת לשעיר. נ"ב עי' מהרש"א בח"א והאלר שגע פי' לשעיר לארץ ישראל ונקרא שעיר על שם עשו הוא אדום שהיה בא"י ולא היו לנועים בבה"כ כהפרסיים בבבל או פירוש לשעיר היינו לישמעאל המושל בא"י ולא היו לנועין בבה"כ ונקרא שעיר כדאמרינן בפ' ערבה יוחסין הרואי ישמעאלים א"ל דומין לשעירים של בה"כ עכ"ל הכ"ם. ואפשר דנקרא ישמעאל שעיר על שם עשו חותנו וכמו שיסד הפייטן בסליחה כלה שעיר ושותנו:

פי' הרא"ש

שתי שמירות בשתי מקומות אלא שני לוים שומרים במקום אחד ומה שנתנו שמירה זו להלריך לה שני לוים משום דהוי אגבלי רחוק והולכך לנוותא: תלתא בהנים ובנ"א דלויים. לפי' קמא קא חשיב מקום שמירת כהנים ולוים כ' מקומות: הר הבית דאי תמה. אם הוא עיף ואלם מן העומדים יכול לישב: ורמינהו ד' שערים היו בעזרה. לפי' קמא דג' מקומות שהיו כהנים שומרים שהם הם בכלל כ"א מקומות דשמירת לוים פריך שפיר ה' שערים שהם קא חשיב במדות [פ"א מ"ד] בית ניצוץ ובית המוקד אבל שהמה מג' מקומות אבל לפי ר"ת דהלוים שומרים בכ"א מקומות מלבד ג' מקומות שהשומרים עם הכהנים לא פריך ואם תנן ד' שערים והלא בית ניצוץ ובית המוקד הן מן השערים. ובכהנים היו הכהנים והלוים שומרים והכך לא קא חשיב: אמר אביי תרי מינייהו לא צריכי שימור. אחד נלמנון ואחד נלרוס שהיו לויים שומרים ע"י שהאלפישים נכו מלריכין שימור: מי"ג גזברים. הממונים על העזרה: ומז' אמרכלין. [אמרכל] כמו אמר כלה [עי' הוריות יג.] והם הממונים על הגזברים תרגום ונשיא ואמרכלא: אלמא איכא תנא דאמר ה' [כו'] ואיבא (א) בפני ה' הוו. כלומר כי היכי דהאי תנא לא חשיב שערים מלכאן נמי ראייה לאותן שעבורה דהשקים מקומות שהיו שומרים ה' מקומות שהכהנים היו מקומות שהיו שומרים. שערי מ"ד דלא הוו אלא ה' שערים בעזרה ע"כ בית ניצוץ ובית המוקד היו מן המנין שערי העזרה. וכיון דלא הוי בעזרה אלא

מסורת הש"ס

א) [יומא יב. סט. ע"ש וש"נ], ב) גילה יד:, ג) שם [וסם וביומא סט. איתא רי"ש בן פזי], ד) ל"ג לה כאן ונמק' יומא דף סט. גרסי' לה רש"ק, ה) דף סט., ו) פסחים סז: סו., ז) ברכות סב: [במורית מד], ח) [ע' פירש"י גיטין סח. ד"ה נחר], ט) [לעיל ס. ע"ש], י) ברכות כה. סב: בכורות מד:, כ) [נ"ל אמר רב אשי הילכך וסו' וכ"ה בע"י], ל) [נדרים דף מט:], מ) מדות לה. פ"א מ"ב, נ) אולי נ"ל לאלו.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא ש"מ כנגד: (ב) שם בר מקרא חייא דכפתילה של אבר: (ג) מפרש ד"ה אלא למ"ד וכו' הדיוט דשל הדיוט נמי היה דכלאים: (ד) ד"ה שמא תיכרך וכו' שארוג בו כלאים אלא אחד אפילו אלא שני אסור ליהנות: (ה) ד"ה אלא ש"מ כנגד ראשיהן דכיון וכו' לא מחמרינן כיון שיש: (ו) ד"ה שריא וכו' כנגד ראשו וביומא לא כתוב כנ"ל. ותיבת ובסוף נמחק: (ז) ד"ה ובעל קרי וכו' דשמעינהו: (ח) ד"ה רב ספרא וכו' ולא הוה ביה דלת. כנ"ל ותיבת בפתח נמחק: (ט) ד"ה כל מידי וכו' קרא חייא שאם בא רוק:

שיטה מקובצת

א] מידי ביני ביני והאמר רבי שמעון בן פזי א"ר: ב] ראשיהן ש"מ ואב"א: ג] מתיבת ת"ש עד תיבת תורתך נרשם בעיגול חיל: ד] כו' מצאו נעול כו': ה] תיבות בתר דנפיק ל"ש: ו] א"ל ע"כ תיבות ר"א ל"ש: ז] ליה למיעל תיבה לבטול נמחק: ח] דילמא מסכן הוא: ט] דלא. ס"א תרחק: י] בר. תוס' חולין (דף טו ע"ב): יא] השנה דברי הכל אות ד' נמחק: יב] וכיון שכנגד ראשיהן תיבת שלא נמחק: יג] דכלאים וכולי האי אות ד' ל"ש: יד] במחילה במסיבה ההולכת נ"ל שבצ"ל [אא"ה כך הוא לשון הרב"א עכ"ה]: טו] מרביה דכי הדדי: טז] נפנה תחילה שב ראשו: יז] מיהה אבל אם תיבת בר ל"ש:

תורה אור השלם

א) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמֹרוּ בְּהֶמְתְּךָ לֹא תַרְבִּיעַ כִּלְאַיִם שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: [ויקרא יט, יט]

ב) עֵת לַעֲשׂוֹת לַיי הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ: [תהלים קיט, קכו]

[א]הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט אלא למ"ד [א]אבנטו של כהן הדיוט זהו אבנטו של כ"ג מאי איכא למימר וכי תימא כלאים בעליה ולבישה הוא דאסור אבל מימך תותיה שפיר דמי [ב]והתניא [א]לא יעלה עליך אבל אתה מציעו תחתיך [ב]אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תיכרך נימא אחת על בשרו וכי תימא דמפסיק מידי [א] [ג]והאמר ר"ש א"ר יהושע בן לוי א"ר יוסי בן שאול משום קהלא קדישא שבירושלים [ג]אפילו עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהן אסור לישן עליהן אלא ש"מ (א) נגד ראשיהן [ב]ואי בעית אימא באותן שאין בהן כלאים רב אשי אמר בגדי כהונה קשין הן דאמר רב הונא בריה דרב יהושע האי [ד]נמטא גמדא דנרש שריא [ג] [ד](ת"ש בגדי כהונה היוצא בהן למדינה אסור ובמקדש בין בשעת עבודה ובין שלא בשעת עבודה מותר מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן ש"מ ובמדינה לא והתניא בכ"א בו יום הר גריזים דלא למיספד כדאיתא ביומא [ה]פרק בא לו כ"ג קרוב וכו' עד איבעית אימא ראויין הן לבגדי כהונה ואי בעית אימא [ב]עת לעשות לה' הפרו תורתך): אירע קרי באחד מהן [וכו']: מסייע ליה לר' יוחנן [ו][ה]דאמר מחילות לא נתקדשו ובעל קרי משתלח חוץ לשני מחנות: והנרות דולקין מכאן ומכאן כו' [ד]: [ז]רב ספרא הוה יתיב בבית הכסא אתא ר' אבא [ח]נחר ליה א"ל ליעול מר [ה]בתר דנפיק א"ל [ו]ר' אבא [א] ע"כ לא סליקת לשעיר גמרת מילי דשעיר לאו הכי תנן [ט]מצאו נעול בידוע שיש שם אדם למימרא דלא מיבעי ליה [ז]למיעל ורב ספרא סבר דלמא [ח]מסוכן הוא [י]כדתני' רשב"ג אומר עמוד החוזר מביא את האדם לידי הדרוקן סילון החוזר מביא את האדם לידי ירקון א"ל רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא לרבה בריה חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך כי היכי דלא [ט]תרחק תוב וגלי כסי וקום שטוף ושתי [י][שטוף] ואחית וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואח"כ תן לתלמידך כדתניא לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אלא אם כן שפך מהן ומעשה באחד ששתה מים ולא שפך מהן ונתן לתלמידו ואותו תלמיד איסטניס היה ולא רצה לשתות ומת בצמא באותה שעה אמרו לא ישתה אדם מים ויתן לתלמידו אא"כ שפך מהן [כ]רב אשי אמר הילכך האי תלמידא דשפיך קמי רביה לית ביה משום אפקירותא [ל]כל מילי לא תיפלוט באפי רבך בר [יח]מקרא (ב) ודייסא דכפתילה של אבר דמו [מ]תנן התם [נ]איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקות לפניו וכל משמר שאינו עומד וא"ל איש הר הבית שלום

הניחא למ"ד אבנטו של כ"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט. אבנטו של כ"ג בשאר ימות השנה [יא]לדברי הכל של כלאים לא זהו אבנטו של כהן הדיוט לאותו של כ"ג הוה דכלאים ושל הדיוט לא הוה דכלאים שפיר: אלא למ"ד זהו אבנטו של כהן הדיוט (ג). נמי היה דכלאים כמו של כ"ג מאי איכא למימר: וכי תימא כלאים בלבישה והעלאה הוא דאסור אבל מימך תותיה שרי. מותר להציעו וליישן עליו: שמא תיכרך נימא על בשרו. ומתחמם ופסיק לישא הוא וכנגד שארוג בו כלאים אלא (ד) שני אפילו אלא האחד אסור ליהנות ממנו דטוטו הוו דכלאים ואסור לישן עליהם הואיל דכלאים הוא ומסתמא הכא לא התירו הואיל ולא לצורך עבודה הוא: אלא ש"מ (ה) נגד ראשיהן. וכיון [יב]שלא כנגד ראשיהן היו נתונים ליכא הוראה דכלאים [יג]דכולי האי לא מחמרינן שיש היכר לדבר ולא אתו לידי איסורא: ואיבעית אימא באותן שאין בהן כלאים. לא תימא ה"נ מסתברא דאי נתנו ליהנות בהן משום כלאים ליכא דנהגך דלית בהו כלאים קאמר דמניחין תחת ראשיהן וכסדר יומא בפרק בא לו (דף סט.) לא גרסינן להאי ואיבעית אימא: רב אשי אמר בגדי כהונה קשין. ואין מתחממין ואין בעינן העלאה דומיא דלבישה דאית בהו הנאה הילכך אי לאו הכי משום דלא ניתנו ליהנות בהן משום כלאים ליכא למיחש: נמטא. פלטר: גמדא. קשה: דנרש. מקום: שריא. דקשה הוא ואינו מחמם ובפרק בא לו ביומא פירש הרב רבינו ש"י פי' אחר ואינו נראה דפי' תפלין מן הלד שריין ולא חיישינן שמא יפיח בהן דשמא יפיח בהן לא שייך אלא בשעה שהוא לבוש בהם ותדע מדקא פריך נהי דניתנו ליהנות בהו ותיפוק ליה משום איסורא דכלאים היה לו להקשות נהי דניתנו ליהנות בהן תיפוק ליה משום שמא יפיח הואיל ואיסור שמא יפיח הוי אם הם כנגד ראשו (ו) ובסוף יומא אין כתוב בספרים ולא חיישינן דילמא מיגנדר ונפיל עלייהו לכך פירשו הרב משום איסור שמא יפיח בהם והשתא לפי פירוש מורי אתיא שמעתא שפיר דהכי פירושו ש"מ מדקא פרכינן איסור דאורייתא כלומר דבר שיוכל לבא לידי איסורא דאורייתא כ"ש דאית למיסרי דבר שאינו יכול לבא אלא לידי איסורא דרבנן דהם כמו תפלין כנגד ראשו אין כאן אלא משום בזיון וביומא (שם) מוכיחים מברייתא אחת שמגלה הש"ס להם דבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן: במחילה [טו]ההולכת מסייע ליה לר' יוחנן דא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו. מש"ה תיקנו לו מחילות לצאת דרך שם ובפסחים בפרק כיצד צולין (דף פו.) בסופו מוכיח דהא דא"ר יוחנן מחילות לא נתקדשו ה"מ במחילות שתחת הר הבית אבל מחילות שתחת עזרה אם הם פתוחין לעזרה נתקדשו בקדושת עזרה ואם הם פתוחין להר הבית לא נתקדשו כלום אפילו בקדושת הר הבית ומותר לזב ולבעל קרי ליכנס לשם הילכך עשו הכא מחילה ופתוחה להר הבית [י]לתגר בית המוקד הבנוי בהר הבית לצאת לו לבעל קרי דרך שם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה כדפרישית במתני': ובעל קרי משתלח. הני תרי מילי (ז) שמעינהו מרמיה [טז]כי הדדי אמרינהו: חוץ לשתי מחנות גרס וכן מוכח באלו דברים

(פסחים סז:) דאמר התם זב וכל זב לרבות בעל קרי וזב משתלח חוץ לשתי מחנות מלורע חוץ לג' ואמרינן התם מסייע ליה לר' יוחנן דאמר רבי יוחנן כו': רב ספרא הוה יתיב בבית הכסא. ולא הוה ביה (ח) בפתח דלת אלא זה היה מנהגו אדם שרולה ליכנס שם היה טפח ואם היה שם אדם היה נוחר כנגדו וזה חוזר לאחוריו ורב ספרא לא עשה כן אלא רבי אבא נחר ואמר לו רב ספרא ליעול מר והיה לו לנחור כנגדו לכך השיב לו רבי אבא לאחר שילא משם: ע"כ לא סליקת לשעיר וגמרת מילי דשעיר. כלומר עדיין לא עלית לשם ואתה מתנהג כמעשיהם שאינך נוטע כמותם אבל פרסיים לנועים הם כדאמרינן בברכות בפ"ק (דף ח:) בג' דברים אני אוהב את הפרסיים שלנועים בבית הכסא וכו': למימרא דלא איבעי ליה למיעל. ולא היה לו לומר בא אדוני אלא היה לו לנחור כנגדו: עמוד החוזר. כשאדם לריך לפנות ומשהא את נקביו וממזירם בבטנו: סילון החוזר. אדם הלריך להטיל מים ומשהא את עצמו. גבי הטלת מים שייך לומר סילון: חשיך ותקין נפשך קודם תקין נפשך כי היכי דלא תרחק. כלומר למד עצמך שאפילו אינך לריך לנקביך חזק עצמך ליפנות בב' פרקים ולא תצטרך ליפנות ביום שבני אדם מלויים אלא בלילות היום בתחלת הלילה וגם קודם שתאיר הלילה שבני אדם מלויין בבית ותוכל ליפנות סמוך לבית ומתוך שתלמוד את עצמך בשני פרקים אלו לא תצטרך ליפנות ביום בשעה שבני אדם מלויין בדרכים ולא תצטרך להתרחק מביתך שבתי כסאות שלהם היו בשדות ואם תצטרך ליפנות ביום פעמים שתצטרך להתרחק ותשהא נקביך ותסתכן: תוב וגלי כסי וקום. וכשאתה נפנה [יז]שב תחלה ואח"כ גלי ותעשה לרכך ואל תגלה מעומד וזהו לניעות שלא ילכלך: כסי וקום. קודם שתעמוד עלמך כסה לאחר שעשית לרכך: שטוף ושתי שטוף ואחית. ואע"ג דאין אדם שותה אלא א"כ שוטף את הכוס כדאמר שטוף ושתי אפ"ה לאחר שתשתה שטוף ואחית דלמא איקרי ושתי בלא שטיפה ונמלא שותה רוקו: וה"ג וכשאתה שותה מים שפוך מהן ואחר כך תן לתלמידך. כלומר הא דבעינן שטיפה לאחר שתיה ה"מ ביין שאינך יכול לשפוך ממנו ותעביר הרוק בשפיכה משום בזיון אוכלין אבל במים שאין כאן בזיון שפוך מהן וטוב לעשות יותר: ואחר כך תן לתלמידך. שפוך מהן תחלה קא סלקא דעתך הואיל ותלמידו הוא לא איכפת דעתיה קמ"ל: כל מידי לא תפלוט קמי רבך בר מקרא דכפתילה של אבר דמי. כל מידי דבר שאכלת ובא רוק בפיך לא תרוק בפני רבך דאמרינן (עירובין דף נט.) הרק בפני רבו חייב מיתה [יח]בר אם אכלת קרא (ט) ודייסא שאם בא רוק בפיך אל תחזירהו לאחוריו דסכנה היא: דכפתילה של אבר דמי. ששורפין את הגוף כפתילה של אבר: תנן התם. במסכת מדות: איש הר הבית. שר כמו (משלי ח) אליכם אישים אקרא כל לילה ולילה היה מחזר על כל משמר ומשמר והיו לו מפתחות הר הבית ואבוקות דולקות לפניו: וכל משמר. בשעה שהיה בא אצל המשמר כל משמר שאינו עומד כנגדו ואומר

רבינו גרשום

לא זהו אבנטו של כהן הדיוט. דאבנט של כה"ג משל כלאים הוי' דכתיב ואת האבנט שש משזר ותכלת שש כתנא תכלת עמרא אבל של כהן הדיוט לא אית ביה כלאים דלא הוי בהו תכלת: שמא תיכרך נימא. ממה שתחתיו על בשרו ותדבק בגופו וכשהוא מתהפך נמצאת היא על גביו ואית ביה איסור לא יעלה: וכ"ת. אי משום הא משום שמא תיכרך מצי למעבד תקנה דמפסיק מידי ביני ביני שיקח בגד שאינו של כלאים ויפרש על אותו של כלאים ויפסיק בינו לבין גופו ולא תיכרך לו נימא ומותר והאמר ר' שמעון כו': ואי בעי תימא. ואם תמצא לומר תחת ראשיהן נמי ניחא ותריץ לה באותן שאר בגדי כהונה שאין בהן כלאים חוץ מן האבנט: ואי בעי תימא. אפי' תימא בהנך דכלאים ניחא קשין שאני כלומר כיון דחוטן כפול ששה קשין היו דלא מתחמו מנייהו ושרו כדאמר רבא: נמטא גמדא. לבד קשה של כלאים שרי שאין הגוף נהנה ממנו: [המשך בדף כח.]

ה' שערים ע"כ ליתן ובית המוקד משם. נמלא ג' מקומות שהשומרים ביחד הם בכלל כ"א מקומות של שמירת הלוים למ"ד ה' שערים הוו. וה"ה לבאר הנלאים דלא מסתבר למימר דפליגי בהא. הקשה הרב אמאי שבק מתני' דמדות [פ"ב מ"ו] דתנן אבא יוסף בן חנן אומר כנגד י"ג שערים ומייתי ברייתא. וי"ל דממתני' דמדות לא מלי לאתויי דפליגי תנאי בשערים דאיכא למימר דמקלתן היו קטנים וכמדות [שם] קא חשיב כולהו דכנגד כולם תקנו השתחויות ותנא דמדות [פ"א מ"ד] לא חשיב אלא הגדולים שהיו שומרים שם לכך מייתי הך ברייתא די"ג שערים היו כנגד י"ג ג) אמרכלין ומסתמא גדולים קא חשיב כיון דהיה ממונה על כל שער ג) אמרכלין ד) (תני): אבל מהלך היו מהלכין בהן. דאי אפי' הילוך אסור לא הוה לריך למימרא דאין ישנים בהן: שיט בגדי כהונה נתנו ליהנות בהן. כלומר שלא במקום עבודה כי הלך גבית המוקד ופלוגתא היא ביומא [דף סח: וסט.] אבל בתוך העזרה לכ"ע שרי דלא נתנה תורה למלאכי השרת: שיט תפילין מן הצד שרי. כשאדם ישן יכול להניח תפלין גלדו: ה) אבנטו של כה"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט. דשל כה"ג היה של כלאים דכתיב באלה פקודי בעשיית בגדי כה"ג ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן מעשה רוקם. ואבנט של הדיוט היה של שש. וכתיב בפ' תצוה בבגדי כה"ג

חשק שלמה על פי' הרא"ש א) נ"ל תנא דאמר ה'. ב) נ"ל נוטרין. ג) נ"ל גזבר. ד) [עי' תוס' כתובות קו. ד"ה שבעה]. ה) ע"כ שייך לדף כו ע"א.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - לרו מאוצרה היניח תמיד מידות תלמוד בבלי עמוד רח. 54 הודפס ע"י אוצר החכמה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones